

VYHLÁSIL MILOSTIVÉ LÉTO

Lk 4, 14-37

Památkou večere Páně chceme dnes oslavit velikonoce, svátek ukřižování a vzkříšení Pána Ježíše Krista. Chci vás však dnes nejprve pozvat k promýšlení evangelijního textu z Lukášova evangelia 4. kapitoly a přemýšlet s vámi, nikoli o konci, jak by se dnes asi slušelo, ale o počátku o Ježíšovy veřejné kazatelské dráhy.

I. Ježíš slaví úspěchy v Galilei

Ježíš se vrátil v moci Ducha do Galilee a pověst o něm se rozšířila po celém okolí. Učil v jejich synagogách a všichni ho velmi chválili. Přišel do Nazaretu, kde vyrostl. (Lk 4,14.15)

Třicetiletý Ježíš se po křtu v Jordánu a čtyřicetidenním očistném pobytu na poušti, doslova nabitý mocí Ducha svatého, vrací do svého rodného Galilejského kraje. Právě zde, v domácím prostředí, chce zahájit své, nebeským Otcem svěřené poslání, svou kazatelskou dráhu. Káže v místních synagogách a slaví při tom úspěchy. Všichni si jej jako učitele velice pochvalují. Ještě před několika týdny z Nazaretu, kde vyrostl, odešel jako člověk neznámý a bezvýznamný. Nyní se sem vrací jako celebrita, o které se všude stále více mluví. Kdekerý kazatel při čtení těchto řádků bledne závistí ☹. Ale čtème dál...

II. Ježíš je zapojen do bohoslužby

Podle svého obyčejě vešel v sobotní den do synagogy a povstal, aby četl z Písma.

V sobotu jej už všichni jeho nazaretští rodáci s napětím očekávají v synagoze. Znají jej a vědí, že tam určitě nebude chybět. V rámci běžné synagogální liturgie, po společném vyznání víry zvaném „Shema“, po úvodních modlitbách a čtení pasáže z Tóry, která byla na danou sobotu předepsána, je Ježíš představeným synagogy vyzván, aby vybral, přečetl a krátce vyložil některou z perikop svitku proroka Izajáše. O čtení a výklad mohl představený synagogy požádat kohokoli z účastníků bohoslužby, pokud toho byl schopen. Ježíše si s největší pravděpodobností vybral proto, že už delší dobu v synagoze nebyl a především proto, že na jeho vyhlášené kazatelské umění už byli všichni hodně zvědaví. Pověst o něm se přece rozšířila po celém okolí.

III. Ježíš čte svitek proroka Izajáše

Ježíš povstává, správce synagogy mu podává svitek proroka Izajáše. Oči všech jsou na něj upřeny. Svitek postupně rozvíjí a po chvíli napjatého ticha začíná číst text z 61. kapitoly. Při úvodním čtení dnes už tato pasáž zazněla: „Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto Hospodinovy milosti...“ (Lk 4,18.19)

Čtenou perikopu všichni v synagoze dobře znají. Proto také moudře přitakávají a někteří ji možná spolu s ním polohlasem odříkávají zpaměti. Jde přece o významné mesiánské proroctví. Toho, který má jednou tato slova slavnostně vyhlásit, přece jako národ netrpělivě vyhlížejí už celá tisíciletí.

Vědí, co obnáší termín „léto Hospodinovy milosti“. Znají přece Tóru, třetí knihu Mojžíšovu a v ní 25. kapitolu. Vědí, že si Hospodin už kdysi dávno přál, aby byl každý padesátý rok v Izraeli létem osvobození, rokem jakéhosi generálního pardonu, rokem, ve kterém budou na svobodu propuštěni všichni Izraelci, kteří se díky svému zadlužení byli nuceni prodat do otroctví, rokem, ve kterém budou dlužníkům odpuštěny všechny jejich dluhy, rokem, ve kterém bude veškerý majetek vrácen původním majitelům a ve kterém se dokonce nebudou muset platit ani daně.

Šlo bezesporu o geniální zákon zohledňující potřeby zchudlých společenských vrstev. V Izraeli však pravděpodobně nikdy nebyl důsledně dodržován. Dokladem toho jsou plamenné výzvy proroků, volající po sociální spravedlnosti. K dodržování ustanovení Hospodinova milostivého léta vybízí své soukmenovce například prorok Jeremiáš. Od něj také víme, že babylonské zajetí Judského lidu bylo Hospodinovým trestem za nedodržování Hospodinova ustanovení o milostivém létě (Jer 34,17-22). Byl to jen ideál, který postupem času začal být spíše spojován s vytouženým mesiánským královstvím budoucnosti. Ale zpátky k našemu příběhu...

III. Ježíš vykládá přečtenou perikopu

Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se.; Oči všech byly na něj upřeny. Promluvil k nim: „Dnes se splnilo Písmo, které jste právě slyšeli.“ Všichni mu přisvědčovali a divili se slovům milosti vycházejícím z jeho úst.

Ježíš svinul liturgický svitek a podal jej správci synagogy s konstatováním: „Dnes se naplnilo Písmo“. Až sem neměli Ježíšovi rodáci s jeho interpretací Izajášova textu žádný problém. Ano. Čas se naplnil a doba dozněla pro příchod Mesiáše. Před našima očima se naplňuje, co bylo předpovězeno v proroctvích. Mesiáš už prostě musí každou chvíli přijít. O překot Ježíši přitakají a diví se

jeho pěkně znějícím slovům o milosti. Posluchači obyčejně nemívají problém, když jim kazatel říká to, co chtějí slyšet ☺. Možná se Nazaretští v tu chvíli už i v duchu ztotožňují s tím, že by jejich mladý, šikovný rodák mohl být třeba i tím zaslíbeným Mesiášem.

IV. Ježíš vynechává Boha pomsty

Náhle však jakoby si uvědomili, že předpověděný Mesiášský výrok z Izajášova proroctví Ježíš při předčítání svitku nedočetl až do konce. Skončil přece milostivým létem, zatímco Izajášův Mesiáš pokračuje dál. Říká přece: „*Přišel jsem vyhlásit léto Hospodinovy přízně a den pomsty našeho Boha?*“ (Iz 61,2)

A tady vzniká ten problém. V hlavách Ježíšových rodáků to začíná šrotovat: „To se máme zříct práva odplaty? Copak už neplatí oko za oko, zub za zub? To bychom měli přijít o slastný okamžik pomsty? Snad nechceš těm Římanům, kteří nás tady léta zotročovali jen tak „halabala“ odpustit? Do háje s milostivým létem, do háje i s tebou. Ostatně, jsi přece jen obyčejný syn tesařův, žádný král, žádný Mesiáš. Odmalička tě přece známe a máme tě docela dobře přečteného. Co ty nám chceš povídat?“

V. Ježíš odmítá manipulaci

A Ježíš pod vlivem Ducha slyší to, co oni sami ještě nestačili nahlas vyslovit. „*O čem jsme slyšeli, že se dalo v Kafarnaum, učin i zde, kde jsi doma.*“ Prostě nám dokaž, že jsi Mesiáš!“ Chceme důkazy, chceme zázraky, zkušenosti, jinak ti prostě věřit nebudeme.“ A co Ježíš na to? Zázraky dělat umí, v Kafarnaum už to přece dokázal. Na hru svých rodáků však odmítá přistoupit. Nedovolí, aby s ním jakkoli manipulovali.

Jejich žádost o důkazy svého mesiánství pohotově odmítá příslovím, „*Amen, pravím vám, žádný prorok není vítán ve své vlasti.*“ Je smířen s tím, že nemusí být všemi vždy a za všech okolností oblíben. Je mu jasné, že posluchači obyčejně více dají na toho, kdo je zdaleka a tím tak trochu tajemný. Na kazatele odjinud, na toho bývalého, příštího, nebo toho, který už prostě zemřel.

Svým posluchačům se Ježíš nesnaží podlézat slovy ani činy. Ba naopak. Jim, ješitným příslušníkům vyvoleného národa, dává za příklad dva pohany. Vdovu ze Sarepty a aramejského vojevůdce Námana. Nechce tím ovšem provokovat, chce jen upozornit na to, co obnáší opravdová víra.

VI. Ježíš ukazuje pravý rozměr víry

Po pravdě vám říkám: „Mnoho vdov bylo v Izraeli za dnů Eliášových, kdy se zavřelo nebe na tři a půl roku a na celou zemi přišel veliký hlad. A k žádné z nich nebyl Eliáš poslán, nýbrž jen k oné vdově ze Sarepty v zemi Sidonské. A mnoho bylo malomocných v Izraeli za proroka Elizea a žádný z nich nebyl očištěn, jen syrský Náman.

Vzpomínáte na ty dva známé příběhy ze Starého zákona? Vdova ze Sarepty měla už pro sebe a svého syna v nekonečně dlouhém období hladu jen poslední hrst mouky a v láhvi trochu oleje. Přesto po ní Eliáš chtěl, aby mu připravila podpopelný chléb. Neznala jej, a přesto jeho přání vyhověla. Proč? Přislíbil jí svou pomoc, a ona věděla, že už jí stejně nic jiného nezbyvá. I kdyby mu nevyhověla, stejně by spolu se synem záhy na to hladu zemřela. Zkusila Eliášovi důvěřovat a byla zachráněna. „*Mouka v jejím džbánu neubývala a olej v láhvi nedocházel.*“ (1 Kr 17,1-16)

Stejně tak mocný, malomocný Náman. Proroka Elizea neznal a přesto nakonec udělal to, co mu poradil, ač mu to bylo silně proti mysli. Sedmkrát se ponořil ve stoce zvané Jordán. Proč? Už mu nic jiného nezbyvalo. Byl si vědom toho, že jej při vážnosti jeho nemoci stejně nečeká nic jiného, než smrt. Zkusil Elizeovi důvěřovat a byl zachráněn. (2 Kr 5,1-19)

Vdova ze Sarepty i vojevůdce Náman si uvědomovali vážnost své situace. Ježíšovi rodáci nikoli. Neidentifikovali svou duchovní chudobu a nepochopili, že jsou duchovně málo mocní. Znali přece Písma a naplňovali požadavky zákona. Světli sobotu a pravidelně se zúčastňovali bohoslužeb. A tak Boží milost nepotřebovali. Odmítli pomoc lékaře, který je přišel vyhlášením milostivého léta duchovně uzdravit a obohatit. A nejen, že jej odmítli. Jejich ega se dotkl natolik, že se jej pokusili i zabít.

VII. Ježíš uniká smrti

Když to slyšeli, byli všichni v synagoze naplněni hněvem. Vstali, vyhnali ho z města, a vedli ho až na sráz hory, na níž bylo jejich město vystavěno, aby ho svrhli dolů. On však prošel jejich středem a bral se dál.

Chtěli jej zabít, ale on jim unikl. Unikl stejně jako i o tři roky později. To jej opět přivedli na horu. Nesla jméno Golgota. Tam jej ukřižovali. Nezahubila jej však ani smrt. Prošel údolím stínu smrti, zvítězil nad ní a šel dál.

Takové je poselství velikonoc. Ježíš přišel, vyhlásil a zrealizoval léto Hospodinovy milosti. Svou smrtí a vzkříšením vysvobodil všechny chudé, zajaté, zaslepené a bezmocné, kteří nevědí jak dál. Vysvobodil je, protože si svůj stav na rozdíl od Nazaretských věřících uvědomovali a o jeho vysvobození stáli. Vysvobodil i nás? Přemýšlejme o tom, když s ním teď za chvíli budeme stolovat a zasvěťme tomuto uvažování celé letošní velikonoční svátky. Amen

